

Hoe populisme het kabinet drijft, en waarom campagnevoeren nooit stopt

Beeld Mounib Taim/Getty Images

Het ging gruwelijk mis in de nacht van 7 op 8 november in Amsterdam. Na de wedstrijd Ajax- [Maccabi Tel Aviv](#) werden de supporters van de Israëlische voetbalclub belaagd in de binnenstad. Al gauw circuleerden er beelden rond op sociale media waarin te zien was hoe supporters achterna werden gezeten en mishandeld werden. Politieke reacties volgden razendsnel, ondanks dat er nog nauwelijks details bekend waren. Met stevige taal uitten politici hun afkeer over de gebeurtenissen, terwijl de feiten later een genuanceerder beeld gaven.

Jort Siemes, Isabel Visser, Lisa Belt en Bernette Beckeringh

Dec. 10, 2024, 5:03 a.m. ET

Geanalyseerde Twitter Accounts

In de dagen na de rellen duiken er steeds meer beelden op van die nacht, daarop is te zien dat ook de aanhangers van Maccabi Tel Aviv zich misdragen in de stad. Daarnaast wordt bekend dat de dagen voorafgaand aan de wedstrijd ook onrustig waren. Maccabi-supporters riepen onder meer anti-Arabische en racistische leuzen en trokken een Palestijnse vlag van een gevel.

In deze analyse wordt gekeken naar de communicatie van de leiders van de coalitielijstjes en premier Dick Schoof op X. Ook wordt er gekeken naar hoe het platform functioneert als politiek podium, een vorm van platformisering, en hoe framing wordt ingezet om politieke boodschappen te sturen. Voorafgaand aan de analyse zijn alle berichten van de genoemde politici onderzocht. Om een betekenisvol beeld te geven van de communicatie op X zijn er journalistieke afwegingen gemaakt. Er is zorgvuldig gekeken naar welke tweets essentieel zijn voor een complete en heldere analyse.

Wilders loopt voorop

Geert Wilders, partijleider van de PVV, reageerde als eerste politicus op de 'antisemitische aanvallen' in Amsterdam in de nacht van 7 op 8 november. Al om 05:20 uur in de ochtend [tweette](#) Wilders zijn gedachten over de incidenten in Amsterdam. Hij deed dit via een tweet in het Engels; een bewuste keuze die vermoedelijk bedoeld was om een internationaal publiek te bereiken. Door in het Engels te communiceren, pakt Wilders zijn kans om de aandacht te vestigen op de ernst van het incident, niet alleen binnen Nederland, maar ook daarbuiten, met name onder internationale media en politieke bondgenoten. Wilders' strategie om antisemitisme en de betrokkenheid van specifieke groepen te benadrukken, sluit aan bij zijn bredere politieke agenda, die sterk gericht is op immigratie en kritiek op het islamitische geloof.

De keuze van Geert Wilders om zijn reactie via X te delen, benadrukt ook de rol van [platformization](#) in de hedendaagse politiek. Sociale mediaplatformen, zoals X, fungeren als directe kanalen waarmee politici niet alleen een nationaal, maar ook een internationaal publiek kunnen bereiken. Er is in dat geval dus direct contact tussen politicus en publiek. X biedt Geert Wilders de kans om zijn boodschap strategisch te kaderen en een maximaal groot publiek te bereiken. Platformisering heeft op deze manier de dynamiek van politieke communicatie veranderd. In plaats van het bereiken van het volk via traditionele media als tussenpersoon, kunnen politici hun eigen agenda bepalen. Digitale platforms worden voor politici daarmee in grotere mate belangrijk.

Conflict over term 'pogrom'

Al veel vollediger mocht twintig. Om 06:07 uur, drieënhalve minuut na zijn eerste

Kaarsen volgden meer tweets. Om 08.05 uur, slechts 45 minuten na zijn eerste tweet, tweette Wilders over een vermeende pogrom in de straten van Amsterdam. Ook deze tweet verscheen in het Engels. Wilders noemt Amsterdam 'het Gaza van Europa' en door opnieuw in het Engels te twitteren, doet Wilders wederom een poging om zich als wereldwijde stem tegen antisemitisme en radicale islam te profileren. Door de gebeurtenis als een 'pogrom' te beschrijven en het concept 'pogrom' te plaatsen in het huidige tijdsbeeld, onderstreept hij de ernst van het incident en versterkt hij zijn oproep tot strengere maatregelen tegen Jodengeweld en -haat.

'Pogrom' is een zeer beladen term, dat historisch geassocieerd wordt met grootschalige en georganiseerde vervolging van Joodse personen en gemeenschappen. Door de gebeurtenis op deze manier te kaderen, of te 'framen', stuurt Wilders het sentiment van het publiek richting zijn eigen politieke boodschap. Framing is het proces waarbij informatie op een bepaalde manier wordt gepresenteerd om een specifieke interpretatie of emotionele reactie te stimuleren bij het publiek. Dit laat zien hoe woordkeuze een krachtig middel is om het publiek te beïnvloeden en een politieke boodschap te versterken.

De Nederlands-Palestijnse dichter Ramsey Nasr is zeer geraakt door de politieke reacties op het geweld in Amsterdam. Hij vertelt in een gesproken column dat de regering, volgens hem, de term 'pogrom' misbruikt. Het afschuwelijke hoogganggeweld in Amsterdam vergelijken met pogroms is, volgens Nasr, 'een beleidiging van de honderden slachtoffers van de Kristallnacht. Weerlose Joden, aangevallen om niets dan hun Jood-zijn. Afgesmaakt. Zonder bescherming, zonder reden.' Die reden was er in Amsterdam volgens de dichter wel. 'Het geweld kwam niet uit het niets, maar was een gevolg van het uitnodigen van de Maccabi supporters die etnische zuiveringen lijd konden toejuichen en oproepen tot het doden van Arabieren.'

'Wij' versus 'zij': populisme neemt de overhand

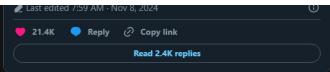
Fractievoorzitter van de VVD, Dilan Yesilgoz liet om 7:19 uur voor het eerst van zich horen via Twitter. Ook zij beschrijft de gebeurtenissen meteen als zeer extreem en gebruikt beeldende taal: 'zieke beelden' en ze laat weten dat haar 'maag ervan omdraait'. In haar tweet typeert ze de pro-Palestijnse demonstranten als 'puur tuig' en wat zich heeft afgespeeld in Amsterdam noemt ze 'pure Jodenhaat'. Dit is een rode draad door haar tweets over het geweld in Amsterdam. Twee uur na haar eerste, korte tweet, retweete Yesilgoz een X-bijdrage van een mede-VVD'er, Bente Becker. Ook zij spreekt meteen heel definitiever over de daders: 'Types die elke dag een beroep doen op onze vrijheid, maar spugen op de rechten van anderen.' De zogenoemde daders worden dus buiten de 'wij'-groep van Nederlanders geplaatst.

Deze uitingen van beide VVD'ers zijn voorbeelden van populisme, dat draait om het creëren van een tegenstelling tussen 'het volk' ('wij') en een vijandige groep ('zij'), of in andere woorden de Palestijnen. Daarna roept Becker de andere partijen op om te zien dat Nederland een integratieprobleem heeft. Becker plaatst de daders buiten de 'wij'-groep van Nederlanders, een typisch populistische strategie om tegenstellingen te benadrukken en steun te krijgen voor een politieke boodschap. Door de gebeurtenissen te verbinden aan een integratieprobleem, wordt de 'zij'-groep verder buiten gesloten en gezien als oorzaak van bredere problemen in de samenleving.

Opvallend in Yesilgoz' tweets is het woord 'Mokum': een liefkozend woord dat Amsterdamers vaak gebruiken om hun stad liefkozend te beschrijven. Het is een specifiek cultureel geladen term die typisch wordt gebruikt door Amsterdammers zelf, vaak met een gevoel van trots en verbondenheid. Door 'Mokum' te gebruiken, probeert Yesilgoz zichzelf mogelijk neer te zetten als iemand die de situatie niet alleen van een afstand beoordeelt, maar zich ook persoonlijk betrokken voelt bij de gebeurtenissen in Amsterdam. Tegelijkertijd kan het gebruik van zo'n informele en warme term in contrast staan met de harde woorden in de rest van haar tweet. Op die manier wordt het geweld geplaatst tegenover een stad die ze met affectie aanspreekt, alsof ze daarmee de tegenstelling tussen het vredige beeld van Mokum en de heftige incidenten nog duidelijker wil maken. Ze roept een beeld op van een vertrouwde, veilige stad, die wordt geschonden door de gewelddadige incidenten, opnieuw een duidelijk voorbeeld van framing naar de eigen politieke agenda.

Nasr licht in zijn column met voorbeelden toe hoe de leiders van de coalitiepartijen nu met dezelfde woorden spreken over de Arabische bevolking, als dat men in het Duitsland van de jaren dertig over de Joden deed. "Die waren ook 'puur tuig' en moesten ook allemaal het land uit." Professor Jaap de Jong, retoricus en hoogleraar Journalistiek en Nieuwe Media aan de Universiteit Leiden, zegt daarover dat Yesilgoz haar best heeft gedaan om duidelijk te maken dat deze groep onwenselijk is. "Door hen tuig te noemen veroordeelt ze niet het gedrag, maar typeert ze de personen."

Een half uur nadat Yesilgoz voor het eerst post op Twitter/X, plaatste Wilders om **07:59 uur** een opvallend setje tweets: er zou een 'Jodenjacht' aan de gang zijn in Amsterdam. Dat is iets wat hij eerder die dag ook al deelde, maar wat opvallend is, is dat Wilders zich ditmaal niet alleen in **het Engels**, maar ook in het Nederlands uitte over de bezigheden in Amsterdam. De keuze om in twee talen te twitteren is bewust: in het Engels vestigt hij internationale aandacht op wat hij als een ernstige situatie beschouwt, terwijl de Nederlandse tweet specifiek bedoeld is om binnenlandse discussies aan te wakkeren. Hij spreekt daarmee direct zijn eigen Nederlandse achterban aan.

De positie van premier Schoof begint te wankelen

Minister-president Dick Schoof deelde voor het eerst zijn ongenoegen over de gebeurtenissen in Amsterdam op 8 november om **07:09 uur** 's ochtends. Net als Wilders, tweette Schoof in het Nederlands en in het Engels. Hij geeft in zijn tweets aan met afschuw de berichtgeving uit Amsterdam gevolgd te hebben en dat hij Netanyahu heeft gesproken. Schoof was op dat moment zelf niet in Nederland: hij was in Boedapest (Hongarije) en startte die dag de **informele Europese Raad** is een ongeplande bijeenkomst van EU-leiders, zonder formele besluiten, om vrije strategische thema's te bespreken, consensus te zoeken en beleid af te stemmen buiten officiële vergaderingen waar hij namens Nederland aanwezig zou zijn. Later werd bekend dat Femke Halsema, burgemeester van Amsterdam, Schoof meerdere malen geprobeerd zou hebben te bereiken, zonder succes. Dick Schoof werd daardoor pas op de hoogte gesteld van de gebeurtenissen in de hoofdstad toen hij zelf 's ochtends wakker werd.

Wilders spreekt om **08:22 uur** minister-president Dick Schoof direct en publiekelijk aan op Twitter/X. Dit is een opvallende zet, omdat het niet alleen laat zien hoe Wilders sociale media gebruikt om druk uit te oefenen, maar ook hoe de spanningen binnen de coalitie worden blootgelegd. Hieruit worden de ingewikkelde relaties binnen de coalitie beter zichtbaar: enerzijds lijkt Wilders zich af te zetten tegen het leiderschap van Schoof, wat wijzen op verschillen in visie of verschillende ideeën over de aanpak binnen de coalitie. Anderzijds laat deze openlijke kritiek zien hoe fragiel de samenwerking is, met publieke confrontaties die de indruk wekken van verdeeldheid. Dat Wilders in plaats van problemen achter gesloten deuren te bespreken, zijn ongenoegen openlijk via een sociale mediaplatform uit, suggerert dat hij bewust kiest voor confrontatie en transparantie. Wellicht doet hij dit om de druk op Schoof en andere coalitielopers op te voeren. Een slimme zet voor Geert Wilders en zijn PVV. Anderzijds kan deze zet de interne dynamiek binnen de coalitie complicerend. Ook zal het vertrouwen van politieke tegenstanders in de PVV mogelijk in de knel komen, wat het publieke vertrouwen in de samenwerkingsverbanden van de coalitie ondermijnt.

Coalitiepartijen roepen op tot orde

Van Vroonhoven reageert de ochtend na de escalatie in Amsterdam in één keer met drie tweets: **Tweet 09:33**, **Tweet 09:34**, **Tweet 09:34**. Alle drie in een tijdsbestek van 2 minuten. Van Vroonhoven is over het algemeen niet heel actief op Twitter/X, en heeft sindsdien ook niks meer geplaatst. Daarmee wegen die drie tweets van 8 november extra zwaar. De politica schetst op 8 november effectief een heel pessimistisch beeld van de onveiligheid voor Joden en Israëlische in Nederland.

Dat beeld strookt niet met de ervaring van Ajax-supporter Kim Kamerling. Zij was bij de wedstrijd in de Amsterdam ArenA en schotelt een ander beeld van de

bij de wedstrijd in de Amsterdam Arena en schetst een ander beeld van de Maccabi-supporters. "Het viel meteen al op dat de uitfans de minuut stilte voor de slachtoffers van de overstromingen in Valencia niet respecteerden. Dat is een absolute no-go en vond ik al heel erg asociaal gedrag." Na afloop van de wedstrijd was er veel politie, maar ervoor zat de sfeer niet echt als grimmig. Pas de volgende ochtend las zij over de onveilige situatie in Amsterdam. "In eerste instantie dacht ik dat het de Maccabi-supporters waren die zich hadden misdragen. Dat was meer in lijn met mijn verwachtingen door hun gedrag eerder op de avond."

Met veel beeldsprak (walgelijke taferelen, roep herinneringen op aan de zwartste bladzijden, het is van de zotte) en door Maccabi-fans voetbalsupporters, niet hooligans, te noemen, worden zij als onschuldige slachtoffers neergezet. Van Vroonhoven zegt niets over de voorafgaande incidenten in Amsterdam, ook niet toen al meer bekend was over de gehele gang van zaken. De laatste zin van haar tweets: "Het is van de zotte dat de Israëlische overheid zich moet inspannen voor de veiligheid van Israëliërs hier", insinueert dat het echt nodig was dat de Israëlische overheid zich met de gebeurtenissen bemoeide. Uiteindelijk zijn er geen speciale repatriëring vluchten gekomen en al helemaal geen IDF-soldaten om de Maccabi-fans weer terug te brengen naar Israël. Toch is dit door Van Vroonhoven en NSC nooit gerechtiveerd.

Hierbij speelt mogelijk het **disinhibitive-effect** een rol. Hierdoor kan Van Vroonhoven makkelijker sterke en beeldende taal gebruiken. Online is het eenvoudiger om een krachtige boodschap te brengen zonder meteen verantwoordelijk te worden gehouden voor hoe anderen dat oppakken.

Het verbaast Kamering dat het de Nederlandse bevolking was die in zo'n slecht daglicht stond. "Vooral dat het geweld allemaal zo eenzijdig leek te zijn. Ik had eerder verwacht dat het een reactie was op een actie van de Maccabi-fans. En later bleek dat zo te zijn." Zij neemt het de politici kwalijk dat ze niet naar het hele pleintje hebben gekomen voor dat hun oordeel velden. "Ze hadden hun oordeel meteen klaar en probeerden daar kiezers mee te winnen. Dat Wilders het vuur alleen maar aanwakkerde om zijn anti-Islamitische agenda te pushen vind ik erg, want dat helpt niet."

Om 10:31 uur doet Wilders **een oproep** tot maatregelen. Opnieuw spreekt hij zich opvallend uit tegen de coalitie: "Waarom is er geen extra ministerraad? Waar is het gevoel van urgente?" Ook blijkt een uiting van de minister niet voldoende te zijn om Wilders' gemoedstoestand te verbeteren. Wilders **reageert** diezelfde ochtend, om 10:58 uur en herhaalt enkele eerdere opmerkingen. Op dit moment wordt duidelijk dat Wilders de gebeurtenissen in Amsterdam naar zijn eigen hand probeert te framen. Dat doet hij door het islamitische geloof tegenover antisemitisme tijdens deze vermeende Jodenjacht te zetten, zo is 13:48 uur te zien op Twitter/X.

Geert Wilders @geertwilderspv Follow
De VVD heeft tien jaar geregeerd en tien jaar weggekeken. Over de islam als bron van antisemitisme mochten we het niet hebben en criminelen het land uit knikkeren durfden ze niet. En nu hebben we een jodenjacht in Amsterdam. En mij nu de les lezen wat een lief van Yesilgoz.

Sven op 1 @Sven_op_1
@VVD-leider @DilanYesilgoz wil dat PVV-leider @geertwilderspv met concrete voorstellen komt om antisemitisme tegen te gaan. "Ik heb niks meer aan slogans en oneliners. Niemand heeft wat aan tweets. Leveren!" #WNL

1:48 PM · Nov 8, 2024

8.4K Reply Copy link Read 1.2K replies

Om 10:35 uur twittert Schoof over de informele Europese Raad. Daar zal onder meer de situatie in het Midden-Oosten aan de orde komen. Schoof geeft aan ook op de 'antisemitiesche aanvallen' op Israëliërs in te gaan. De premier geeft dus aan in Boedapest te blijven. De keuze van premier Dick Schoof om in Boedapest te blijven voor de informele Europese Raad en niet naar Nederland terug te keren voor een crisisceraad, is opvallend. De informele Europese Raad biedt een uniek platform om gezamenlijk met andere Europese leiders belangrijke internationale kwesties te bespreken, waaronder de situatie in het Midden-Oosten. Voor Schoof kan dit een kans zijn om niet alleen solidariteit met Israël te tonen, maar ook om Nederland als een actieve speler in internationale diplomatie te positioneren. Het is een gelegenheid om de zorgen over antisemitisme te agenderen in een bredere context, met steun van andere Europese landen.

Anderzijds zou Schoofs afwezigheid in Nederland ook worden geframed als een gebrek aan betrokkenheid bij een ernstige binnenlandse crisis. Het zou hem politiek kwetsbaar kunnen maken, juist ook omdat Geert Wilders, politiek leider van de PVV, de grootste partij in Nederland, Schoof op X direct aanspreekt tot actie.

Caroline van der Plas @lempje1567 Follow
Verschrikkelijk. En dat terwijl in Amsterdam ook herdenking was van de Kristallnacht. We zien het al maanden gebeuren. Regelrechte Jodenhaat in Nederland. Wij staan achter de Joodse gemeenschap. Antisemitisme moet keihard worden aangepakt en niet worden gefaciliteerd. ☪️ 🚫

NCAB @NCAB_NL
Verstop wie je bent. Zeg niet waar je vandaan komt. Je bent hier niet veilig. Als ze weten wie je bent, achtervolgen ze je, slaan ze je in elkaar of gooien ze je in de gekoude gracht. De beelden van wat er vannacht in Amsterdam is gebeurd, op de avond van de...

11:19 AM · Nov 8, 2024

1.6K Reply Copy link Read 411 replies

Gesprekken met Netanyahu

Het eerste geluid vanuit Van der Plas om **11:19 uur** is een reactie op een eerdere tweet van die ochtend van de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding, ze schaart zich onmiddellijk achter de Joodse gemeenschap en noemt de gebeurtenissen in Amsterdam verschrikkelijk. Ze voegt hieraan toe: Antisemitisme moet keihard worden aangepakt en niet worden gefaciliteerd. In de middag om **12:02 uur** deelt Van der Plas dat de supporters niet waren aangevallen omdat ze Maccabi supporter zijn, maar omdat ze Jood zijn. Van der Plas noemt neemt direct de woorden Joden en antisemitisme in de mond. In deze tweet deelt ze ook een bericht van het NOS-liveblog met daarin beelden van de nacht van 7 op 8 november.

Later op de dag retweet Van der Plas een tweet van Ulysse Ellian. Via dit bericht verschijnt voor het eerst de term 'Jodenjacht' op de tijdlijn van Van der Plas. De exacte tijd van het moment van retweeten is niet bekend, maar het is ergens tussen **12:50 en 20:35 uur**.

De Jong merkt op dat politici hun posts op X zeer bewust verwoorden. "Je hebt pas impact als je bovengemiddeld je woorden kiest." En daar zijn alle leiders van de coalitie mee bezig. Het valt op dat de toon over het algemeen hetzelfde is bij hen. De Jong: "Ze willen allemaal duidelijk maken dat ze 100% aan de kant van Israël staan. Precies wat Wilders graag van hen wil horen. Ook al hadden ze alle feiten nog lang niet, zoals later is gebleken."

Wilders laat om **16:27 uur** via Twitter/X weten dat hij direct contact heeft gehad met de Israëlische premier Netanyahu. Dat is opvallend, omdat dergelijke diplomatieke contacten normaal gesproken door premier Dick Schoof worden onderhouden. Door premier Schoof te omzeilen, zet Wilders zich af tegen de normale gang van zaken en presenteert hij zichzelf als een onafhankelijk politicus die de premier wellicht niet vertrouwt in deze kwestie. Het zet vraagtekens bij de rol van premier Schoof als diplomatiek leider. Daarnaast profileert Wilders zich, door publiekelijk te delen dat hij contact heeft gehad met Netanyahu, nadrukkelijk als een zelfstandige en invloedrijke speler op het internationale toneel, buiten de gebruikelijke protocollen om. Diezelfde dag heeft Wilders, net als enkele andere voorzitters van de coalitielijnen, een ontmoeting met de Israëlische minister van Buitenlandse Zaken Gideon Sa'ar.

Dit is ook populistisch ingesteld, omdat Wilders zich schaart met de Israëliërs en hij daarmee als een belangrijk leider van Nederland, een duidelijke kloof slaat tussen 'wij' (die de Israëlische zaak steunen) en 'zij' (de tegenstanders of critici van Israël, oftewel de Palestijnen). Dat zorgt ervoor dat de kloof tussen deze verschillende groepen in Nederland verder vergroot. Populisme draait vaak niet alleen om het initiëren van zulke tegenstellingen, maar vaak ook om het versterken daarvan. In dit geval zet Wilders zich niet alleen af tegen zijn politieke tegenstanders, maar ook tegen degene die anders denken over de situatie in Israël en de rol van Nederland daarin, wat de verdeeldheid in de samenleving kan versterken.

Op Twitter/X, om **17:35 uur**, deelt Wilders dat het een goed gesprek was. Deze open communicatie versterkt zijn imago als een politicus die niet alleen nationaal maar ook internationaal betrokken is. Wilders' acties sturen een krachtig signaal naar Israël. Door rechtstreeks contact op te nemen met Netanyahu en Sa'ar, laat hij zien dat er binnen Nederland politieke steun is voor Israël, ook los van de regering. Dit kan Israëlische diplomaten vertrouwen geven in Wilders' politieke positie, maar tegelijkertijd de indruk wekken dat de Nederlandse regering verdeeld is.

Om **20:35 uur** laat Van der Plas weer van zich horen. Ze meldt dat ze een bijeenkomst van de Joodse gemeenschap heeft bijgewoond. Ze benadrukt de in haar ogen terechte woede, het verdriet en onbegrip richting Halsema. Zij zit zelf

niet op X. Voor deze analyse hebben we de burgemeester buiten beschouwing gelaten.

Eenzijdig beeld

Op 8 november **publiceert** de Volkskrant een artikel waarin een reconstructie wordt geboden van de gewelddadige rellen in Amsterdam en brengt daarbij voor het eerst nuance aan in de publieke discussie. In tegenstelling tot eerdere berichtgeving, die vooral focuste op antisemitisme en de dreiging tegen Joodse gemeenschappen, laat het artikel zien dat ook Maccabi-fans een actieve rol speelden in het geweld. De Volkskrant laat zien dat de situatie complexer in elkaar steekt dan eerder werd gedacht en dat politici hebben laten zien.

Grof gezegd zorgt het artikel van de Volkskrant er op 8 november en de dagen era voor dat de polarisatie in het publieke debat verminderd. Waar de eerste reacties van politici wel waren en vaak vanuit emotie of eenzijdig perspectief kwamen, zet de nieuwe informatie vraagtekens bij de eerder gemaakte harde uitspraken. Dit ondermijnt de eerdere framing van sommige politici, zoals het neerzetten van de Maccabi-fans als uitsluitend onschuldige slachtoffers.

Dr. Hameleers, universitaire hoofddocent Politieke Communicatie aan de Amsterdam School of Communication Research (ASCoR), legt uit dat politici vaak reageren op een manier die in lijn is met hun bestaande overtuigingen en de support en verwachtingen van hun achterban. "In die zin zien we dat partijleiders de kloof tussen de eigen en de andere groep uitvergroten en elkaar beschuldigen van desinformatie", vertelt Hameleers. Over de genuanceerde informatie over het feit dat Maccabi-fans ook een rol speelden in het geweld zegt Hameleers het volgende: "Dat is niet in lijn met hun overtuigingen en standpunt op het onderwerp." Dit noemt men **'motivated reasoning'**. Het houdt in dat mensen geneigd zijn om nieuwe informatie te interpreteren op een manier die hun bestaande overtuigingen bevestigt, terwijl ze informatie die daarmee in tegenspraak is, negeren, ontwijken of proberen te weerleggen. "We zien politici online uitingen doen die in lijn zijn met hun 'motivated reasoning'. Ze verdedigen bestaande standpunten en vermijden ze incongruente informatie (of debunken deze informatie waar nodig). De informatie die de Volkskrant deelde kwam niet overeen met hun eigen ideeën."

Door deze dynamiek verklaart Hameleers mogelijk waarom veel politici na publicatie van het artikel rustiger werden op sociale media. Het complexer wordende beeld van de situatie maakte het lastiger om de boodschap simpel en eenduidig te houden, wat essentieel is voor politiek succes op platforms als X. Wilders is hier als geen ander sterk in. Ook hij houdt zich op 9 november rustig. Veel van zijn collega's kozen er ook voor zich meer terughoudend op te stellen.

Op 9 november lijkt de boel enigszins bedaard te zijn, mogelijk door het artikel in de Volkskrant van de vorige dag. Van der Plas van de BBB is de enige coalitielid die de discussie verder aanwakkert met een retweet om 00:43 uur 's ochtends van het BBB-kanal (@BoerBurgerB), hierin staat een quote van haarzelf: "Dit is gewoon Jodenhaat. Ik ben er klaar mee om niet gewoon te benoemen wat we moeten benoemen." Ze zegt dit aan tafel bij Café Kockelmann. Even later **retweet** Van der Plas een tweet van @Joods met daarin een interview met David Beesemer, voorzitter van Maccabi Nederland. Via deze retweet verschijnt voor het eerst de term 'pogrom' op de tijdlijn van Van der Plas.

Om 1:31 uur deelt Van der Plas een tweet waarin ze **een bericht** deelt van de lokale omroep 1Amstelveen. Ze voegt hieraan toe dat de wanhoop en angst groot zijn onder de Joodse gemeenschap en dat er volgens haar terechte woede heert over de ervaren Jodenhaat. Later op de dag **retweet** ze een tweet van de BBB. In de tweet staat de volgende tekst: "Het is al bizarre dat je 800 mensen moet inzetten, omdat onze Joodse medeburgers niet veilig zijn op straat", zegt Caroline van der Plas. "Dit heeft niets met Gaza te maken. Die mensen die hier aan de gang zijn gegaan, die haten joden. Dat is wat er aan de hand is."

Dit is een voorbeeld van **re-framing**, omdat Van der Plas de situatie herinterpreteert en anders neerzet dan de oorspronkelijke feiten. In werkelijkheid ging het niet om 'onze Joodse medeburgers', maar om Maccabi-fans, die betrokken waren bij de incidenten in Amsterdam. Door deze groep te presenteren als een representatie van de bredere Joodse gemeenschap, verandert Van der Plas de focus van het incident. Ze verschuift de discussie van een conflict tussen fans en anderen naar een bredere kwestie van Jodenhaat. Dit kan de publieke perceptie beïnvloeden en opnieuw een grotere kloof in de samenleving veroorzaken. Waar framing een proces is om een bepaald denkproces en bepaalde ideeën op te dringen aan een publiek, en op die manier te bepalen hoe mensen over een bepaalde onderwerp denken en daarmee omgaan, is re-framing net een ander fenomeen. Dit fenomeen gaat over de framing opnieuw framen, waardoor re-framing ontstaat.

v de gebeurtenissen van afgelopen donderdagavond in Amsterdam, blijf ik in Nederland.

Maandag in de ministerraad spreken we over de gebeurtenissen in...

3:06 PM · Nov 9, 2024

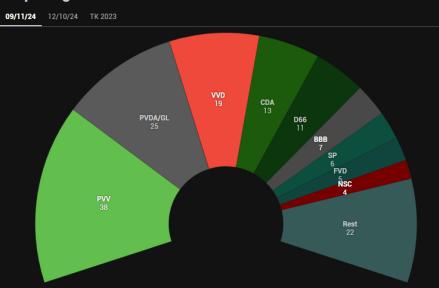
1K Reply Copy link Read 188 replies

Om **15:06 uur** reageert Van der Plas op een tweet van Dick Schoof waarin hij zegt dat hij niet naar Azerbeidzjan gaat voor de COP29 vanwege de gebeurtenissen in Amsterdam. Van der Plas schrijft hierop: "Goede beslissing! #Jodenhaat." In de avond om **19:43 uur** [tweett](#) Van der Plas een artikel van de Telegraaf over aangetroffen schermesjes achter 'Free Palestine' stickers. Ze schrijft erbij dat ze dit bijna niet kon geloven.

Immigratiebeleid en integratieprobleem

Op 10 november, om **08:45 uur**, richt Wilders zich op [Twitter/X](#) op het immigratiebeleid van de afgelopen jaren, dat volgens hem bijdraagt aan een antisemitische sfeer in Nederland. Enkele minuten later, om **08:49 uur**, maakt Wilders bekend dat de PVV in de peilingen is gestegen in zetels, een ontwikkeling die hij lijk te gebruiken om zijn politieke boodschap verder te versterken. Wilders lijkt hiermee actief campagne te voeren, mogelijk uit een gevoel van noodzaak vanwege een fragiele politieke positie.

Zie peilingen Tweede Kamer:

De stijging in de peilingen geeft Wilders de kans om de PVV als een groeiende kracht in de Nederlandse politiek neer te zetten. Tegelijkertijd is er de ingewikkelde factor dat veel partijen aangeven niet met Wilders te willen samenwerken in een volgende coalitie. Dit is een terugkerend probleem voor de PVV, die ondanks successen vaak moeite heeft om coalitielopers te vinden. Een eventuele val van het kabinet, zoals sommige analisten suggereren, kan Wilders zowel een kans als een uitdaging bieden. Enerzijds kan hij door een harde campagne tijdens verkiezingen nog meer zetels winnen. Anderzijds blijft het probleem bestaan dat andere partijen hem mogelijk buiten spel zetten in de formatie.

Dilan Yesilgöz - Zegerius · Follow

En dan je afvragen waarom mensen vertrouwen in de overheid verliezen. In hemelsnaam.

Esther Voet · @Esther_Voet

Wil u weten hoe een verboden demonstratie op De Dam eruit ziet? Nou, zo (foto's @bpschut)

3:32 PM · Nov 10, 2024

4.8K Reply Copy link Read 1.9K replies

Op **10 november**, om **15:32 uur**, plaatst Dilan Yesilgöz twee opvallende tweets waarin ze fel reageert op de gebeurtenissen in Amsterdam. Om **15:32 uur** deelde ze een sarcastische boodschap: "En dan je afvragen waarom mensen vertrouwen in de overheid verliezen. In hemelsnaam." Dit deed ze als reactie op een tweet van Esther Voet, waarin beelden werden gedeeld van een verboden demonstratie op de Dam. De foto's toonden de spanningen die eerder die week waren opgelopen.

Later die middag, om **17:02 uur**, volgt een veel uitgebreidere tweet waarin Yesilgöz haar frustratie over het antisemitische geweld in de stad verder uitspreekt. "De Jodenjacht in Amsterdam maakt mij woedend en intens verdrietig. Hier staat op het spel waar Nederland al eeuwen voor staat: vrijheid," schreef ze. In dezelfde boodschap verband ze het geweld rechtstreeks aan integratieproblemen, zonder nuances: "Dit komt (te) vaak doordat nieuwkomers zich niet aanpassen aan onze waarden. Het roer moet om." Ze pleitte voor een stevige integratieagenda en verwees naar een longread van de VVD waarin dit verder werd uitgewerkt.

Dat integratieprobleem wordt daarna het zwaartepunt van Yesilgöz' online campagne. Ze publiceert op **10 november** een longread getiteld 'Onze vrijheden staan onder druk door slechte integratie: benoem dit en pak het aan.' Zij verbindt hiermee direct het geweld in Amsterdam met integratie en legt de schuld van de gebeurtenissen zonder enige nuancering bij Nederlanders met een migratieachtergrond. Ook als de NOS heeft getweet over de rol van Maccabi-fans in het geweld, gaat het op Yesilgöz' X-account alleen nog over slechte integratie. Zij bekritiseert D66-leider Rob Jetten zelfs omdat hij oproept tot verbinding in Amsterdam.

De stap die gemaakt wordt van de ongeregeldheden in Amsterdam, naar een mogelijk integratie- en immigratieprobleem, is groot in een kort tijdspanning.

Mogelijk integrale en immigratiepolitiek is goed in zijnzelfde, maar drie dagen, en daarnaast zonder voldoende feiten, wordt hier opnieuw gebruikgemaakt van een slimme manier van re-framing. Het geweld in Amsterdam wordt door de geanalyseerde politici eerst geframed tot een antisemitisch sentiment. Daarna wordt dit sentiment opnieuw geframed tot een idee over het immigratie- en integratiebeleid. Nasr argumenteert dat leiders niet meer te vertrouwen zijn doordat ze 'mislukte integratie' als reden geven van de gebeurtenissen in de nacht van 7 op 8 november. Volgens Nasr gebruiken politici als Wilders antisemitisme als stok om het Islamitische volk mee te slaan en racisme tegen hen te bevorderen.

De voortdurende dynamiek van politiek en campagnevoeren wordt extra duidelijk door de recente verschuivingen in de peilingen. Hoewel Wilders' populistische retoriek van de dagen na de rellen een grote rol lijkt te spelen in de verdeling van zetels, laat een nadere blik zien dat er wat anders aan de hand is. Wilders zegt dat 'de Nederlander' een strenger immigratiebeleid wil en dat iedereen vindt dat de integratie van migranten is mislukt, maar dat is wat overhaast. Door de implosie van NCS zijn kiezers zeer waarschijnlijk opgeschoven naar de PVV, dit gebeurde per toeval tijdens de gebeurtenissen in Amsterdam. Het kabinet wordt dus niet alleen door populisme gedreven, maar ook door een bredere samenloop van politieke ontwikkelingen en verschuivingen, die zowel zichtbaar als onzichtbaar voorkomen. Deze analyse illustreert hoe het campagnevoeren nooit echt stopt, en hoe elke ontwikkeling gepland en zichtbaar, of toevallig en onzichtbaar de politieke verhoudingen kan beïnvloeden.